

وضعیت تجارت در دوره نادرشاه و نقش استعمارگران

۱۸ شهریور ۱۴۰۳ ساعت ۱۳:۵۸

یکی از مباحث مهم اقتصادی ایران در دوره نادرشاه، کاهش و رکود تجارت خارجی ایران بود که ادامه روند اواخر دوره صفوی بود. این مسئله متأثر از خط مشی و رویکرد نظامیگری نادرشاه بحرانی تر گردید زیرا هزینه های سنگین اقتصادی - اجتماعی آن، مانع پیشرفت و توسعه اقتصادی کشور شد.

استعمارگران در دوره صفویه توانستند بر بخش‌هایی از کشور کنترل و تسلط یابند. پشم کرمان نمونه‌ای از این بخش‌ها است که تا سالیان سال تحت نفوذ استعمارگران باقی ماند. کمپانی‌های غربی توانستند این امتیاز را در دوره نادرشاه نیز همچنان حفظ کنند و منافع سرشاری از آن به دست آورند.

«در سال ۱۷۳۵ اهالی کرمان در معرض یک خراج فوق‌العاده به مبلغ ۷۰۰۰ تومان از جانب نادر قرار گرفتند. از آنجا که پول نقد کم بود روستاییان برای دستیابی به پول نقد، قیمت پشم را ۲۵ تنزل دادند (۵/۱۲) (محمودی در همین حال هلندی‌ها و انگلیسی‌ها به طور شفاهی توافق کردند که پشم‌هایی که به گونه خرده فروشی عرضه می‌شود به قیمت ۱۱ محمودی بخرند. قدرت انحصاری کمپانی‌ها آنچنان زیاد شده بود که هنگامی که دو بازرگان (یکی علی محمد، خواهرزاده مستوفی بیک و دیگری حاج علی قلی که اولی فرستاده ابراهیم خان برادر نادر بود) با ۱۵۰۰ تومان نقره برای خرید پشم قرمز و ارسال آن به گیلان، به کرمان آمده بودند. کمپانی‌ها توانستند با تهدید به اینکه اگر بازرگانان به دیگری پشم بفروشند آنان از خرید پشم خودداری خواهند کرد به راحتی رقیبان را از میدان بیرون کنند. قدرت انحصاری آنان به حدی بود که بازرگانان وابسته به نادرشاه نیز توان رقابت با آنان را نداشتند. به این ترتیب تجارت که عامل عمده‌ای در رشد و گسترش صنایع مانوفاکتوری در آغاز سرمایه‌داری است در دست کمپانی‌های سوداگر قرار می‌گرفت و آن انباشت اولیه‌ای که از طریق تجارت در جهت رشد و گسترش صنعت صورت می‌گیرد در دست کمپانی‌های هند شرقی قرار داشت.»

منبع: علیرضا ثقفی خراسانی، سیر تحولات استعمار در ایران، مشهد، نشر نیکا، ۱۳۷۵، ص ۷۱

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۹۷۹۸/وضعیت-تجارت-دوره-نادرشاه-نقش-استعمارگران>